Írta: Erdély ma
2005. augusztus 07. vasárnap - Módosítás: 2005. augusztus 07. vasárnap

2005. 2005. augusztus 5. Eva Maria Barkit a rendszerváltozás óta ismerjük. Bécsben élõ ügyvédnõ, emberjogi harcos, aki büszke magyarságára. Küzd a kisebbségben élõ népek önrendelkezési jogaiért. Kiemelten harcol az elcsatolt területeken élõ magyarok emberi méltóságáért. A trianoni békediktátumot - jogi alapokra hivatkozva - semmisnek tartja. A Nemzetközi Erdély Bizottság elnökasszonyával Frigyesy Ágnes készített interjút. - Az Erdélyi Szövetség év elején tiszteletbeli elnöknek választotta Önt. Mit tart a legfontosabb feladatának? - A tiszteletbeli elnöknek nincs hatásköre, nincs képviseleti joga. Tiszteletbeli elnökké választásommal az Erdélyi Szövetség azt akarta jelezni, hogy egyetértenek a célkitûzéseimmel. Természetesen minden szükséges támogatást megadok. Az Erdélyi Szövetség egyébként az általam vezetett bécsi székhelyû Nemzetközi Erdély Bizottság tagja, tehát a szoros együttmûködésnek adottak a feltételei. - A bécsi székhelyû Nemzetközi Erdély Bizottság elnöke. Mikor és mi célból alakult a Bizottság? - A Nemzetközi Erdély Bizottság 1987-ben alakult, még a Ceausescu idõben, amikor az erdélyi magyarság drámai helyzete miatt központosított cselekvésre volt szükség. Ekkor sok szervezet csatlakozott a munkámhoz. A Nemzetközi Erdélyi Bizottság tudniillik csúcsszervezet, a tagok nem személyek, hanem a világszerte mûködõ erdélyi ügyekkel foglalkozó egyesületek. - Milyen eredményeket értek el eddig? - A szervezet fõ tevékenysége az 1987-1990 közötti idõszakra esik, amikor az erdélyi magyarok nem tudták képviseltetni magukat. Abban az idõben nagyon aktívak voltunk és nagy sikerrel szerepeltünk. Rendszeres információkkal láttuk el a médiákat, de az államkancelláriákat és a nemzetközi fórumokat is. Számtalan nemzetközi konferencián vettünk részt, képviseltük az erdélyi magyarságot a nemzetközi fórumokon, sõt az amerikai kongresszusban is. Beadványokat írtunk. Például elindítottuk 1988-ban az úgynevezett 1503 eljárást az ENSZ Albizottság a Diszkrimináció Megakadályazására és a Kisebbségek Védelmére elõtt, amely végeredményben 1989 márciusában a Emberi Jogi Bizottságnál Románia elítéléshez és megfigyelés céljából egy különleges megbízott kinevezéséhez vezetett. 1989-ben tagként felvettek bennünket a FUEV (Európai Népcsoportok Föderatív Uniójába), amely akkor még nagyobb jelentõségû volt, mint ma. Elõnyös volt az a tény, hogy három éve Bécsben székelt az EBÉÉ, ezért könnyebb volt a kapcsolattartás. Warren Zimmermann nagykövet úr, az amerikai delegáció vezetõje és az amerikai elnök emberjogi tanácsadója ráadásul egy emelettel az irodám felett lakott. Naponta ment el az ajtóm elõtt, mivel a lift csak az irodám szintjéig közlekedik. Nagy bizalmat élveztünk mindenfelõl, mert az akkor uralkodó sok dezinformáció ellenére mi mindig tárgyilagos és hiteles információt adtunk. Sok elismerést kaptunk, sok külügyminiszter személyesen biztatott bennünket. A dán külügyminiszter például futárral elõre küldte nekem a felszólalását. Kétségtelenül nagy segítséget jelentett az osztrák külügyminisztérium támogatása, föleg Alois Mock külügyminiszternek tartozom mély hálával. Az elsõ legitim választások után az RMDSZ képviselte az erdélyi magyarságot, attól kezdve szünetelt a Nemzetközi Erdély Bizottság. De most, amikor az erdélyiek nagy része, fõleg a székelyek elégedetlenek az RMDSZ nemzetközi fórumok elõtti képviseletével, ismét segítségükre vagyunk. – A határon túl élõ magyar közösségek küzdenek az autonómiáért. Tavaly a szovátai autonómia konferenciára levelet küldött, melyben támogatásáról biztosította Tõkés Lászlót, és Csapó Józsefet, az Erdélyi Magyar- és a Székely Nemzeti Tanács két elnökét. Az autonómia kivívása Európa keleti térfelén mintha komoly nehézségekbe ütközne. Vajon miért? – Elmulasztottuk azt a történelmi pillanatot, mely 1990-ben adódott. A Ceausescu-korszak alatti szenvedés, illetve a marosvásárhelyi események után nagy rokonszenv alakult ki a magyarok iránt. Európa eufórikus hangulatban volt, a németeknek sikerült az önrendelkezés, s ettõl a pillanattól kezdve az önrendelkezési követelés már nem volt

tabu téma, az eddigi határok sértetlenségének elve nem volt érvényes. Ezt kihasználták a litvánok, lettek, észtek, szlovének, horvátok, bosnyákok és kihasználják a koszovoalbánok. A magyarok nem. A magyarok bénultan várnak a nagy csodára, ami nincs. Nemrégiben az Európai Parlament által a Vajdaságba delegált Ad-hoc– bizottság jelentésében a következõ, jellemzõ megjegyzést tette a vajdasági magyarokról: „Koszovóhoz képest csak szerény követeléseik voltak…" Hasonlóképpen Erdélyben még szerényebb a magyarság – mind a mai napig! E szerénységnek nagy ára van! Egyrészt most bel- és külpolitikai okokból egyaránt sokkal nehezebb a helyzet, másrészt többszáz ember hagyta el a hazáját, mert nem látnak jövõbeni perspektívát. A szerénység nemzetiségi ügyekben rossz tanácsadó. Eredményt ugyanis csak úgy lehet elérni, ha nem minimális, hanem maximális követelésekkel állunk elõ. A kompromisszumnak nem az elején, hanem a végén kell lennie. – Az Erdélyi Szövetség január végi közgyûlésén több civil szervezet - Bocskai Szövetség, Erdélyi Körök Országos Szövetsége, Erdélyi Magyarok Egyesülete - kijelentették: semmisnek tekintik a trianoni békeszerzõdést. Mi errõl a véleménye? – Köszönöm, ez fontos kérdés, mert arra céloz, hogy véglegesen akceptálni kell-e a trianoni határokat és ezzel a magyar nemzet egyharmad részének megalázását és elnyomását. 85 éve a helyzet nem változott, nem kapták meg a megígért autonóm jogokat sem Erdélyben, sem Kárpátalján, sem Felvidéken, sem Délvidéken – és Várvidéken – Ausztriában – már nem is lehet magyar nemzetrõl beszélni, mert teljesen asszimilálódtak. Az utóbbi 15 év politikája csõdöt mondott. Ha nem akarjuk, hogy tovább romoljon a helyzet, hogy tovább csökkenjen a magyarok száma, más válaszokat kell adni a szomszédos országokban folyó elnyomó- és asszimilációs politikára. Az osztrák példa jól mutatja: egy demokratikus rendszerben még nagyobb sebességgel folyik az asszimiláció, ha e folyamatnak nem vet gátat egy erõs nemzetiségi politika az anyaország támogatásával. A magyarokkal szemben a horvát és szlovén népcsoport Ausztriában minden jogot megkapott, bár ezek nem az anyaországtól elcsatolt nemzetrészek, mint a magyarok esetében, hanem a történelem folyamán mindig kisebbségben éltek, tehát más jogi kategóriába esnek. A volt Jugoszlávia kormánya mindig a legkeményebben töltötte be védõhatalmi feladatát, melyet Jugoszlávia szétesése után folytat a szlovén kormány – de a horvát kormány nem. Ezért, de azért is, mert a szlovén népcsoport képviselõi sokkal aktívabb és keményebb politikát folytatnak, a szlovének kapták és kapják meg a legtöbb jogot Ausztriában. A déltiroli példa is jól mutatja: csak határozott politikával érhetõ el jó eredmény. Érdemes lenne tanulmányozni, milyen faktorok voltak mérvadók a déltiroli szabadságharcban. Õk kezdetben nem autonómiát kértek, hanem csatlakozást Ausztriához. Autonómiát csak késõbb a tárgyalások folyamán kértek, s ekkor a Déltiroli Néppártban csak minimális többséggel szavaztak az autonómiára. A híres nemzetközi jogász Felix Ermacora, aki mint az osztrák külügyminiszter tanácsadója minden tárgyaláson jelen volt, számos személyes beszélgetésünk alkalmával mondta nekem, hogy a revíziót is el tudták volna érni, ha akarták volna. Mindenesetre a Déltiroli Néppárt ugyanúgy, mint az Unió Déltirolért, hangsúlyozza a mai napig, hogy a határrevízióról nem mondtak le, hanem kifejezetten fenntartják az önrendelkezési jog gyakorlását. – Az önrendelkezési jog a trianoni Magyarországra is érvényes, hisz az ország feladarabolás példa nélküli Európában, talán a világon is…? – A trianoni határokat ugyanolyan szemlélettel kell nézni, mint a déltiroli St. Germain határt. A nemzetközi jog ráadásul az utóbbi 30 évben továbbfejlõdött. 1960-ban, amikor a déltiroli ügyet az ENSZ közgyûlése elé vitték, az önrendelkezési jog még nem volt írásos jog. 1967-ben született és 1977-ben lépett hatályba a két ENSZ Emberi Jogi Egyezmény: A Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, valamint a Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya.

Mindkettõ az elsõ cikkélyében leszögezi: „Minden népnek joga van az önrendelkezésre. E jog értelmében a népek szabadon határozzák meg politikai rendszerüket és szabadon biztosítják gazdasági, társadalmi és kulturális fejlõdésüket.” Ez az önrendelkezési elv késõbb a Helsinki Záródokumentumban és minden EBESZ dokumentumban megtalálható, de éppúgy számtalan ENSZ rezolúcióban is. A nemzetközi jogban ma már egyértelmû ez a vélemény – Aureliu Cristescu román jogásszal az élen – hogy az önrendelkezési jog, mint alapvetõ jogi norma („superior order“) kötelezõ jog – „ius cogens“. Ez azt jelenti: minden szerzõdés, amely az önrendelkezési jogot sérti, semmis. Minden trianoni határ, melyet népszavazás nélkül húztak meg, alaptalan és semmis. – Vagyis az európai jogrend szerint a trianoni békediktátum nem jogszerû. – A Bécsi Szerzõdési Jogokról szóló Egyezmény, amely 1980-ban lépett hatályba, szintén rögzíti 53. cikkelyében: egy kötelezõ jogtól nem szabad eltérni („a norm from which no derogation is permitted"). Ez azt jelenti: a kötelezõ jogot a szerzõdéses felek közös megegyezéssel sem tudják megváltoztatni. (Az ENSZ rezolúciók ezt „inalienable right"–nak elidegeníthetetlen jognak nevezik). Ami következetesen azt is jelenti, hogy például az alapszerzõdéseknek is az a része semmis, amelyben a magyar fél területi követeléseirõl lemond. A Trianoni Békediktátum más kötelezõ jogot is megsért, melyre például Spanyolország Gibraltár kérdésében is hivatkozik. Mégpedig az erõszak tilalmára. Az Utrechti Békeszerzõdés alapján csatolták Gibraltárt Nagy Britanniához. Spanyolország álláspontja: az Utrechti Békeszerzõdés 1713-ban diktátum volt, mert nem tárgyalások alapján jött létre, az aláírás kényszerhelyzetben és politikai nyomás alatt történt. Ez megsérti az ENSZ Alapokmány 2/4 cikkelyét, mely megtilt minden erõszakot. Ilyennek számít a kényszerhelyzet teremtése is.
– Mondana még példát a méltánytalanságokra! – Hasonló argumentumokkal Kína visszakövetelte mind az összeségében 1.5 millió km2 nagyságú területeit, melyet az Ópium Háború után veszített el. Kína hivatkozott az „egyenlõtlen szerzõdésekre“ melyeknek nincs jogi hatálya, ezért újratárgyalásokat kért, amely sikerült is neki. Utoljára Hong-kongot követelték és kapták vissza azzal az érvvel, hogy a szerzõdés csak kirótt „imposed“ volt. Végeredményben Nagy Britannia elismerte a Nangkingi Szerzõdés és a Pekingi Egyezmény jogtalanságát és semmisségét. Gibraltárnak Spanyolország általi visszakövetelése más jogi szempontból is figyelemre méltó. Spanyolország 300 évvel az utrechti béke után még mindig visszaköveteli Gibraltárt, bár ott már nem élnek spanyolok, hanem csak angolok. (Gibraltár nagysága 6.5 km2, 30.000 lakos). A népszavazások ezért Nagy Britannia javára végzõdtek, emiatt hivatkozik Nagy Britannia az önrendelkezési jogra. A Spanyolország által összehívott ENSZ közgyûlés 1960. december 14-én a figyelemreméltó 1514 (XV) rezolúciójának 6. paragrafusában kimondta: A nemzeti egység és területiális sértetlenség rombolása az ENSZ alapokmány céljaival összeegyeztethetelen. Tehát Spanyolország arra a rezolucióra hivatkozva követeli a történelmi területiális és kulturális egység visszaállítását, mert Gibraltár mindig Spanyolország része volt. Az ENSZ közgyûlése felszólította mindkét felet, hogy kezdjék el a tárgyalásokat, amelyek idáig nem vezettek eredményhez. De Spanyolország több, mint 300 évvel Utrecht után nem adja fel és az utolsó évtizedekben határblokádokkal, diplomáciai nyomással és ENSZ beadványokkal harcol a jogaiért. Ezek a példák jól mutatják: a nemzetközi jog alapján Trianon semmis, és jogos a revízió követelése, annál is inkább, mert az autonómia követeléseket nem teljesítették.
A feltétel természetesen a politikai akarat és cselekvés. Több nemzetközi jogász véleménye: a feltétel az, hogy az érintett államok élesen és ne csak félszívvel tiltakozzanak. Csak azokat a szerzõdéseket szabad megsemmisíteni, amelyek egy Erisz almáját képezik, „mert csak azok igazán igazságtalanok“. Ebbõl látszik, miminden nem történt 1989 óta Magyarországon. A felelõsség a magyar kormányt terheli. – Mint ismeretes, Bécsben élõ ügyvédnõ, aki büszke

magyar származására. Hogyan kötõdik az erdélyi magyarokhoz? – Az ügyvédi pályám kezdete óta – még ügyvéd-jelöltségem idején – menekült ügyekkel foglalkoztam. Így a 80-as években az erdélyi menekültek is hozzám fordultak. Az erdélyi menekültektõl kaptam a sokkoló információkat, mi történik Erdélyben, mennyit szenvednek a magyarok Romániában. Én voltam az elsõ, aki sajtóértekezleteket tartottam Ceausescu ellen és fel tudtam mutatni a közvetlen- és hiteles információkat. Ceausescunak olyan jó sajtója volt, hogy az újságírók elõször nem hitték el a híreket, csak az osztrák belügyminiszté-riummal vívott menekültügyi harcaimról írtak. Lassan sikerült a romániai helyzetet a médiákban és késõbb a nemzetközi fórumokon és államkancelláriákon tematizálni. De nem csak a magyarokat képviseltem, késõbb más nemzetek is kértek segítséget, a macedonok Görögországban, a krími tatárok a Krimi-szigeten, a szlovének, amikor a függetlenségért harcoltak és végül a horvátok a Nemzetközi Bizottság Horvátország Függetlenségéért elnökévé választottak meg. Nagyon támogattam a horvátokat.
– Nem tudom, emlékszik-e, 1989-ben találkoztunk elõször, amikor beszélgetést készítettem Önnel, aki a rendszerváltoztató erõt, az MDF-t lelkesítette jelenlétével. Hogyan látja: Volt-e igazi rendszerváltás? Ha nem, miért nem? – Igen, emlékszem. Ez izgalmas és szép idõ volt számomra. Az elsõ magyar beszédemet az MDF gyûlésén tartottam 1988-ban a Jurta színházban. Akkoriban felejthetetlen élmények értek, „átpattant" a szikra rám, fellelkesültem és szívesen elfogadtam az MDF nyugati képviseletét. Nagyon jó és konstruktív együttmûködés alakult ki az MDF elnökségével, fõleg Bíró Zoltánnal, aki az MDF feje és motorja volt, akire szívesen és becsülettel emlékszem vissza. Sajnos az MDF Antall József ideje alatt megváltozott, az antalli MDF-fel már nem tudtam azonosulni. Meggyõzõdésem, hogy az antalli arrogáns stílus és dilettantizmus sodorta a választópolgárokat az MSZP karjaiba. Az MDF az 1998-as választási kudarcból már nem tudott magához térni. A rendszerváltás az intézmények szintjén sikerült. Létezik egy demokratikus rendszer. Csak az emberekkel van baj, akik ebben a rendszerben szerepelnek. – Hogyan látja: az igazságért ma is érdemes, ha kell, meghalni, vagy nincs abszolút igazság, hanem ki-ki honnan látja, más-más igazságért küzd!? – Az igazság mindig relatív, nincs abszolút igazság ezen a földön, csak a túlvilágon. Itt csak jogok vannak. Nem az igazságért, a jogokért kell harcolni. – Sokáig kitiltották Erdélybõl! Jelenleg beutazhat-e Románia területére? – Most nyáron 7 év után elõször megyek Erdélybe az Erdélyi Magyar Ifjak meghívására. Ennek nagyon örülök, mert a fiatalokban van a magyarság jövõje. Frigyesy Ágnes, Európai Idõ (A szerzõ eredetileg a Nemzetõr számára készítette az interjút)